

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TURİZM FAKÜLTESİ

15. Ulusal Turizm Kongresi

Engelsiz Turizm

13-16 Kasım 2014
Ankara

15. ULUSAL TURİZM KONGRESİ

BİLDİRİLER KİTABI

13-16 Kasım 2014, ANKARA

Ankara, 2014

Editör

Doç. Dr. Arzu KILIÇLAR

Editör Yardımcısı

Doç. Dr. Ahmet TAYFUN

Yayına Hazırlayanlar

Yrd. Doç. Dr. Mustafa AKSOY

Yrd. Doç. Dr. Ece KONAKLIOĞLU

Arş. Gör. Dr. M. Murat KIZANLIKLI

Arş. Gör. Ahmet UŞAKLI

Arş. Gör. Emin ARSLAN

Arş. Gör. Alper IŞIN

Arş. Gör. Özgür YAYLA

Arş. Gör. Cemal Ersin SİLİK

Arş. Gör. Fulden Nuray GÜRAL

Bu kitap, 15. Ulusal Turizm Kongresi kapsamında yayımlanmıştır. Bu kitapta yer alan bildirimler, yazar(lar)ın kendi düşüncelerini yansıtmaktadır.

15. ULUSAL TURİZM KONGRESİ KURULLARI

ONUR KURULU

Unvanı, Adı ve Soyadı	Kurumu
Ömer ÇELİK	Kültür ve Turizm Bakanı
Mehmet KILIÇLAR	Ankara Valisi
Prof. Dr. Süleyman BÜYÜKBERBER	Gazi Üniversitesi Rektörü

DANIŞMA KURULU*

Unvanı, Adı ve Soyadı		Kurumu
Prof. Dr. Ahmet AKTAŞ	Danışma Kurulu Dönem Bşk.	Okan
Prof. Dr. Meryem AKOĞLAN KOZAK	Üye	Anadolu Üniv.
Prof. Dr. Orhan BATMAN	Üye	Sakarya Üniv.
Prof. Dr. A. Celil ÇAKICI	Üye	Mersin Üniv.
Prof. Dr. Necdet HACIOĞLU	Üye	Balıkesir Üniv.
Prof. Dr. Azize HASSAN	Üye	Gazi Üniv.
Prof. Dr. Orhan İÇÖZ	Üye	Yaşar Üniv.
Prof. Dr. Füsun İSTANBULLU DİNÇER	Üye	İstanbul Üniv.
Prof. Dr. Nüzhet KAHRAMAN	Üye	İstanbul Ticaret Üniv.
Prof. Dr. Kurtuluş KARAMUSTAFA	Üye	Erciyes Üniv.
Prof. Dr. Salih KUŞLUVAN	Üye	İstanbul Medeniyet Üniv.
Prof. Dr. Bahattin RIZAOĞLU	Üye	Adnan Menderes Üniv.
Prof. Dr. Alp TİMUR	Üye	Dokuz Eylül Üniv.
Prof. Dr. Turgut VAR	Üye	İzmir Ekonomi Üniv.
Prof. Dr. Atıla YÜKSEL	Üye	Adnan Menderes Üniv. (STAD)
Doç. Dr. İzzet KILINÇ	Üye	Düzce Üniv. (SOİD)

*Alfabetik Olarak Soyada Göre Düzenlenmiştir.

BİLİM KURULU*

Unvanı, Adı ve Soyadı	Kurumu
Doç. Dr. Fatma Nur İPLİK	Adana Bilim ve Teknoloji Üniv.
Prof. Dr. Bahattin RIZAOĞLU	Adnan Menderes Üniv.
Prof. Dr. Atila YÜKSEL	Adnan Menderes Üniv.
Doç. Dr. Şenol ÇAVUŞ	Adnan Menderes Üniv.
Doç. Dr. Osman Eralp ÇOLAKOĞLU	Adnan Menderes Üniv.
Doç. Dr. Abdullah TANRISEVDİ	Adnan Menderes Üniv.
Doç. Dr. Fisun YÜKSEL	Adnan Menderes Üniv.
Prof. Dr. Şuayip ÖZDEMİR	Afyon Kocatepe Üniv.
Prof. Dr. A. Akın AKSU	Akdeniz Üniv.
Prof. Dr. Nilüfer TETİK	Akdeniz Üniv.
Doç. Dr. Beykan ÇİZEL	Akdeniz Üniv.
Doç. Dr. V. Rüya EHTİYAR	Akdeniz Üniv.
Doç. Dr. Bahattin ÖZDEMİR	Akdeniz Üniv.
Prof. Dr. Z. Sevgin AKIŞ RONEY	Alanya Hamdullah Emin Paşa Üniv.
Prof. Dr. Meryem AKOĞLAN KOZAK	Anadolu Üniv.
Prof. Dr. Bayram Zafer ERDOĞAN	Anadolu Üniv.
Prof. Dr. Nazmi KOZAK	Anadolu Üniv.
Doç. Dr. Dündar DENİZER	Anadolu Üniv.
Doç. Dr. Oktay EMİR	Anadolu Üniv.
Doç. Dr. Medet YOLAL	Anadolu Üniv.
Prof. Dr. Cevdet AVCIKURT	Balıkesir Üniv.
Prof. Dr. Necdet HACIOĞLU	Balıkesir Üniv.
Doç. Dr. Düriye BOZOK	Balıkesir Üniv.
Doç. Dr. Murat DOĞDUBAY	Balıkesir Üniv.
Doç. Dr. M. Oğuzhan İLBAN	Balıkesir Üniv.
Prof. Dr. Doğan Yaşar AYHAN	Başkent Üniv.
Prof. Dr. Doğan TUNCER	Başkent Üniv.
Prof. Dr. Özcan YAĞCI	Başkent Üniv.
Prof. Dr. Faruk ANDAÇ	Çağ Üniv.
Prof. Dr. Mustafa KOYUNCU	Çanakkale Onsekiz Mart Üniv.
Doç. Dr. Dilek DÖNMEZ POLAT	Çanakkale Onsekiz Mart Üniv.
Prof. Dr. Mahir NAKİP	Çankaya Üniv.

BİLİM KURULU* (devam)

Prof. Dr. Mustafa TEPECİ	Celal Bayar Üniv.
Prof. Dr. Fevzi OKUMUŞ	Central Florida Üniv.
Doç. Dr. Mehmet Cihan YAVUZ	Çukurova Üniv.
Prof. Dr. Metin KOZAK	Dokuz Eylül Üniv.
Prof. Dr. Saime ORAL	Dokuz Eylül Üniv.
Prof. Dr. Alp TİMUR	Dokuz Eylül Üniv.
Prof. Dr. Özkan TÜTÜNCÜ	Dokuz Eylül Üniv.
Prof. Dr. Öcal USTA	Dokuz Eylül Üniv.
Doç. Dr. Ebru GÜNLÜ	Dokuz Eylül Üniv.
Doç. Dr. İzzet KILINÇ	Düzce Üniv.
Prof. Dr. Adnan TÜRKSÖY	Ege Üniv.
Prof. Dr. Kurtuluş KARAMUSTAFA	Erciyes Üniv.
Doç. Dr. Kenan GÜLLÜ	Erciyes Üniv.
Doç. Dr. Ömer ŞANLIOĞLU	Erciyes Üniv.
Doç. Dr. Mehmet KAŞLI	Eskişehir Osman Gazi Üniv.
Doç. Dr. Yaşar SARI	Eskişehir Osman Gazi Üniv.
Prof. Dr. Azize HASSAN	Gazi Üniv.
Prof. Dr. Yüksel ÖZTÜRK	Gazi Üniv.
Prof. Dr. Cevat TOSUN	Gazi Üniv.
Prof. Dr. Muharrem TUNA	Gazi Üniv.
Prof. Dr. Kurban ÜNLÜÖNEN	Gazi Üniv.
Prof. Dr. Mehmet YEŞİLTAŞ	Gazi Üniv.
Doç. Dr. Cemalettin AKTEPE	Gazi Üniv.
Doç. Dr. Yasin BOYLU	Gazi Üniv.
Doç. Dr. Fügen DURLU ÖZKAYA	Gazi Üniv.
Doç. Dr. Bilgehan GÜLCAN	Gazi Üniv.
Doç. Dr. Arzu KILIÇLAR	Gazi Üniv.
Doç. Dr. Selma MEYDAN UYGUR	Gazi Üniv.
Doç. Dr. R. Pars ŞAHBAZ	Gazi Üniv.
Doç. Dr. Serdar TARAKÇIOĞLU	Gazi Üniv.
Doç. Dr. Ahmet TAYFUN	Gazi Üniv.
Doç. Dr. Akyay UYGUR	Gazi Üniv.
Doç. Dr. Ali YAYLI	Gazi Üniv.

BİLİM KURULU* (devam)

Doç. Dr. İrfan YAZICIOĞLU	Gazi Üniv.
Prof. Dr. Derman KÜÇÜKALTAN	İstanbul Arel Üniv.
Prof. Dr. Seyfettin ERDOĞAN	İstanbul Medeniyet Üniv.
Prof. Dr. Salih KUŞLUVAN	İstanbul Medeniyet Üniv.
Doç. Dr. Metin TEBERLER	İstanbul Teknik Üniv.
Prof. Dr. Nüzhet KAHRAMAN	İstanbul Ticaret Üniv.
Prof. Dr. Mithat Zeki DİNÇER	İstanbul Üniv.
Prof. Dr. Füsun İSTANBULLU DİNÇER	İstanbul Üniv.
Prof. Dr. İsmail KIZILIRMAK	İstanbul Üniv.
Prof. Dr. Turgut VAR	İzmir Ekonomi Üniv.
Prof. Dr. Cengiz DEMİR	İzmir Katip Çelebi Üniv.
Doç. Dr. İlhan BÖLÜKOĞLU	İzmir Katip Çelebi Üniv.
Doç. Dr. Zafer ÖTER	İzmir Katip Çelebi Üniv.
Prof. Dr. Ömer TORLAK	Karatay Üniv.
Prof. Dr. Kemal BİRDİR	Mersin Üniv.
Prof. Dr. A. Celil ÇAKICI	Mersin Üniv.
Prof. Dr. Bahar TANER	Mersin Üniv.
Doç. Dr. Göknil Nur SEVER	Mersin Üniv.
Doç. Dr. Kamil UNUR	Mersin Üniv.
Prof. Dr. Ercan BALDEMİR	Muğla Sıtkı Koçman Üniv.
Doç. Dr. Umut AVCI	Muğla Sıtkı Koçman Üniv.
Doç. Dr. Burhan KILIÇ	Muğla Sıtkı Koçman Üniv.
Doç. Dr. Cafer TOPALOĞLU	Muğla Sıtkı Koçman Üniv.
Doç. Dr. Halil DEMİRER	Mustafa Kemal Üniv.
Prof. Dr. Şeyhmus BALOĞLU	Nevada LasVegasÜniv.
Prof. Dr. Zeynep ASLAN	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniv.
Doç. Dr. İbrahim YILMAZ	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniv.
Doç. Dr. Asım SALDAMLI	Nişantaşı Üniv.
Prof. Dr. Ahmet AKTAŞ	Okan Üniv.
Prof. Dr. Levent ALTINAY	Oxford BrookesÜniv.
Prof. Dr. Yüksel EKİNCİ	Oxford BrookesÜniv.
Prof. Dr. Orhan BATMAN	Sakarya Üniv.
Prof. Dr. Muhsin HALİS	Sakarya Üniv.

BİLİM KURULU* (devam)

Prof. Dr. Mehmet SARIŞIK	Sakarya Üniv.
Doç. Dr. Oğuz TÜRKAY	Sakarya Üniv.
Doç. Dr. Mahmut DEMİR	Süleyman Demirel Üniv.
Prof. Dr. Teoman DUMAN	Uluslararası Antalya Üniv.
Prof. Dr. Muzaffer UYSAL	Virginia Polytechnic Üniv.
Prof. Dr. Doğan GÜRSOY	Washington State Üniv.
Prof. Dr. Orhan İÇÖZ	Yaşar Üniv.
Prof. Dr. İge PIRNAR	Yaşar Üniv.
Doç. Dr. Gökçe ÖZDEMİR	Yaşar Üniv.

*** Alfabetik Olarak Önce Çalışılan Kuruma, Daha Sonra Unvana ve Soyada Göre Düzenlenmiştir.**

KONGRE YÜRÜTME KURULU

Doç. Dr. Arzu KILIÇLAR, Başkan

Doç. Dr. Ahmet TAYFUN, Başkan Yardımcısı

Yrd. Doç. Dr. Mustafa AKSOY, Üye

Yrd. Doç. Dr. Ece KONAKLIOĞLU, Üye

Arş. Gör. Dr. M. Murat KIZANLIKLI, Üye

Arş. Gör. Ahmet UŞAKLI, Üye

Arş. Gör. Emin ARSLAN, Üye

Arş. Gör. Alper IŞIN, Üye

Arş. Gör. Özgür YAYLA, Üye

Arş. Gör. Cemal Ersin SİLİK, Üye

Arş. Gör. Fulden Nuray GÜRAL, Üye

GÜZELYURT (GELVERİ) TURİZMİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER: FİKİR TEPSİSİ YÖNTEMİ

Fatih PEKTAŞ

*Öğr. Gör., Aksaray Üniversitesi, Güzelyurt Meslek Yüksekokulu
fpektas@aksaray.edu.tr*

Mehmet CAN

*Öğr. Gör., Aksaray Üniversitesi, Güzelyurt Meslek Yüksekokulu
mehmet23can@hotmail.com*

Yusuf ACAR

*Öğr. Gör., Aksaray Üniversitesi, Güzelyurt Meslek Yüksekokulu
yacar1986@gmail.com*

Bekir EŞİTTİ

*Arş. Gör., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Turizm Fakültesi
bekiresitti@comu.edu.tr*

Neşe ÇULLU KAYGISIZ

*Öğr. Gör., Aksaray Üniversitesi, Güzelyurt Meslek Yüksekokulu
nesecullu@hotmail.com*

Şule ARDIÇ YETİŞ

*Öğr. Gör., Aksaray Üniversitesi, Güzelyurt Meslek Yüksekokulu
ardicsule@gmail.com*

ÖZET

Kapadokya, eşsiz doğal ve kültürel yapısı ile ülkemizin önemli turizm bölgelerinden birisi haline gelmiş ve son yıllarda turizmden aldığı payı büyük oranda arttırmıştır. Kapadokya bölgesinin Aksaray kısmında yer alan ve bölgenin genel özelliklerine her şeyi ile sahip olan Güzelyurt; eski ve halk arasında kullanılan adı ile Gelveri ilçesi maalesef bölgenin sahip olduğu turizm potansiyelinden hak ettiği payı alamamaktadır. Bu bağlamda Güzelyurt'un Kapadokya turizmindeki geri kalmışlığının sebeplerini belirlemek, çözüm önerilerinde bulunabilmek için 21-22 Aralık 2013 tarihinde Aksaray Üniversitesi, Güzelyurt M.Y.O.'nun ev sahipliğinde bir Çalıştay düzenlenmiştir. Çalıştay farklı üniversitelerden akademisyenler, turizm sektöründe faaliyet gösteren kişi ve kurum temsilcileri, bölgedeki çeşitli kamu kurum temsilcileri ve turizme ilgisi olan yerel halkın katılımları ile gerçekleştirilmiştir. Çalıştayda, katılımcılardan sistemli bir şekilde bilgi toplanması, bu bilgilerin ilgililerin kullanımına sunulması için fikir tepsisi yönteminden yararlanılmıştır. Fikir tepsisi yöntemi kullanılarak iki oturum yapılmıştır. İlk oturumda Güzelyurt turizminin SWOT analizi yapılmış, ikincisinde ise SWOT analizi sonucu elde edilen verilerden hareketle katılımcılar önerilerde bulunmuştur. Çalışmada Güzelyurt turizmi ile ilgili tehditler ve zayıflıklar, Güzelyurt'un önündeki engelleri olarak ele alınmıştır. Çalıştay sonrası elde edilen bilgiler ışığında Güzelyurt turizminin engellerinin neler olduğu belirlenmeye çalışılmış, çözüm önerilerinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler:*Kapadokya Turizmi, Güzelyurt (Gelveri), Fikir Tepsisi Yöntemi, SWOT Analizi.*

GİRİŞ

Günden güne değişen turist profili, özellikle ülkemizde deniz, kum ve güneşe odaklı turizm faaliyetlerinin farklı turizm çeşitlerini de kapsayıcı şekilde gerçekleştirilmesi gerekliliğini doğurmuştur. Bu yüzdendir ki Kapadokya, sahip olduğu peri bacaları, yeraltı şehirleri, mağara ev, kilise ve katedralleri, vadileri ile ülkemizin önemli turizm bölgelerinden birisi haline gelmiştir. Aynı zamanda Hıristiyan inancındaki yeri ve balon turizmi Kapadokya'nın cazibesini arttıran unsurlardandır. Kapadokya; Nevşehir, Aksaray, Niğde, Kayseri ve Kırşehir illerini kapsayan bir bölgedir. Daha dar bir alan olan Kayalık Kapadokya ise Uçhisar, Göreme, Avanos, Ürgüp, Derinkuyu, Kaymaklı, Ihlara ve çevresinden oluşmaktadır (Cappadocia Online, 2014). Güzelyurt; ilçe sınırları içerisinde yer alan Ihlara, Selime ve Güzelyurt ilçe merkezi ile birlikte kayalık Kapadokya'nın tüm özelliklerini taşımaktadır. Nevşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünden alınan bilgiye göre 2013 yılında 2.689.949 turist çeken Kapadokya'da, Güzelyurt ilçe merkezini ziyaret edenlerin sayısı sadece 20.674, Ihlara ve Selime beldelerini ziyaret edenlerin sayısı ise 331,223' tür (Aksaray İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2014). Bu sayılar Güzelyurt'un turizm potansiyeli ile turist sayısı arasındaki tezatlığı gözler önüne sermektedir.

Güzelyurt'un Kapadokya turizmindeki geri kalmışlığının sebeplerini belirlemek ve çözüm önerilerinde bulunmak için 21-22 Aralık tarihinde gerçekleştirilen ‘‘ Kapadokya Turizminde Güzelyurt'un Yeri ve Yapılması Gerekenler’’ Çalıştay'ında elde edilen bilgilerden hareketle Güzelyurt'un Kapadokya turizminde geri kalmışlığına sebep olan nedenler, çalışmada aşılması gereken engeller olarak ele alınmıştır. Bu engellerin belirlenmesi için fikir tepsisi yöntemi kullanılarak, SWOT analizi ve SWOT analizi sonuçlarına dayalı öneriler gerçekleştirilmiştir. Güzelyurt turizminin tehditleri ve zayıf yönleri, Güzelyurt'un Kapadokya turizmindeki engelleri olarak ele alınmıştır.

FİKİR TEPSİSİ YÖNTEMİ

Sistemli bir şekilde bilgi toplanması, bu bilgilerin ilgililerin kullanımına sunulması ve öğrenme ile ilgili konular bilgi yönetimi (knowledge management) olarak tanımlanmaktadır (Hull ve diğerleri, 2014, s.1). Destinasyon yönetiminde öncelikle destinasyonun içerisinde bulunduğu durumun belirlenmesi için bilgi toplanılmaktadır. Bu bilgiye genel olarak durum belirleme matrislerinin (SWOT, Performans Güçleri, Denge Analizi) yardımıyla ulaşırlı (Ülgen ve Kadri, 2013). Durum belirleme matrislerinin oluşturulması sürecinde; tüm ilgililerin katılımının sağlanması, sonuçlarının sahiplenilmesi ve benimsenmesi son derece önemlidir. Katılımcı bir anlayışla sürdürülen bu çalışmalarda ‘Fikir Tepsisi Yöntemi’ ve ‘Beyin Fırtınası Yöntemi’ fikir ortaya çıkarmak için sıkça kullanılan yöntemlerdendir.

Fikir Tepsisi yöntemi 6-3-5 ya da 365 tekniği olarak da bilinmekte ve genellikle pazarlama, reklam, tasarım, yazı ve ürün geliştirmede kullanılan bir grup yaratıcılık tekniği yöntemidir. İlk olarak 1968 yılında Profesör Bernd Rohrbach tarafından geliştirilmiştir (Linsey & Becker, 2011). Bu yöntem, TÜSSİDE tarafından ‘‘fikir tepsisi’’ yöntemi olarak

isimlendirilmiştir (Tübitak Ortak Akıl Platformu, 2004). VanGundy (1983) kısaca fikir tepsisi olarak ifade ettiğimiz yöntemi altı farklı ana türe ayırmıştır. Bunlar kısaca Nominal Grup Tekniği, Ortak Notebook, Fikir Tepsisi Havuzu, Pin Kartları, Battelle-Bildmappen Fikir Tepsisi ve SIL yöntemidir (VanGundy, 1983).

Genel olarak beyin fırtınası kavramına dayanarak geliştirilmiş olan fikir tepsisi yönteminin amacı yarım saat içinde 108 kadar yeni fikir üretmektir. Bir grupta minimum 6 katılımcının olması tercih edilir. Bunun nedeni ise bir grubun çok sayıda olmasının kontrolünün zorluğu ve çok az sayıda olmasının fikir üretimini kısıtlamasıdır. Gruplar halinde oturan bu teknikte grup bir moderatör tarafından denetlenmektedir. Böylece konuda uzman olan katılımcılar bir araya getirilir. Bu katılımcılar konu ve içinde bulunulan çevre ile ilgili bilgiye sahip olan kişilerdir. Katılımcıların, belirli bir düzene uygun olarak, buldukları masalar grup olarak kabul edilir. Her gruba çalışmaları için konu başlıkları verilir. Formun üstünde ele alınması gereken sorun yazılır (What is Brainwriting, 2003).

Her katılımcı, her 5 dakikada için 3 fikre kadar fikir üretir. Süre sonunda moderatörün işaretiyle birlikte her katılımcı tepsisini bir sağındaki katılımcıya verir ve soldaki katılımcının tepsisini alır (Stratejik Planda Kullanılacak Teknikler, 2014). Bir masa etrafında oturan katılımcılar önlerindeki yapıştırılıp sökülebilir küçük kâğıtlara sessizce bu üretilen fikirleri yazarak fikir tepsisi olarak ifade edilen A-3 kâğıdına yapıştırırlar (VanGundy, 1983). Katılımcı yazılı fikirleri sessizce okur ve ilham alması için başkalarının fikirleri üzerinden teşvik edilir. Böylece yaratıcılık süreci uyarılmış olur. 30 dakika içinde, 6 turdan sonra grup toplamda 108 kadar fikir ortaya çıkarılmış olur (Stratejik Planda Kullanılacak Teknikler, 2014).

Son aşama gruplar kendi çalışma konularındaki nihai listelerdeki fikirlerden önemli gördüklerine pul yapıştırarak ya da işaret koyarak oylarlar. Bunun nedeni fikirlerin sayısının fazlalığının bir sonraki aşamada yapılacak etki matrisi çalışmasını zorlaştırmaması için birbirinin benzeri olanların birleştirilmesi ve en önemli görülen ifadelerin seçilmesidir. Önceliklendirme sonucunda seçilen ifadeler liste halinde etki matrisinin içerisinde verilir (Boğaziçi Üniversitesi Paydaş Çalıştay Raporu, 2012).

Fikir Tepsisi yönteminde, Beyin Fırtınasına benzer bir şekilde, ilgili konuda fikirlerin kalitesinden önce miktarına bakılır. Literatürde bu yöntemlerin direkt olarak kıyaslanmadığı görülmektedir. Bu yöntemler genellikle kendi aralarında değiştirilebilir olarak kabul edilir. Ancak dikkat çekilen bazı farklarda vardır. Fikir Tepsisi yöntemiyle grup üyeleri beyin fırtınasındaki gibi sözlü olan üretkenlik kaybının üstesinden gelmiş olur. Ayrıca, bu yöntem, beyin fırtınasının sağladığı sözlü paylaşımın etkilerini ortadan kaldırmaz. Çünkü katılımcılar diğer katılımcıların düşüncelerini Fikir Tepsisinden takip edebilmektedir. Bu yöntemin beyin fırtınası yöntemine göre daha fazla fikir ürettiği belirtilmektedir (Michinov, 2012).

Bununla beraber beyin fırtınası yönteminde hızlı değerlendirme, hata yapma korkusu, moderatörün koyduğu davranış kalıplarına uyma zorunluluğu hissi, açıkça gözükken olguları sorgulamama, tek bir geçerli sonuç bulma zorunluluğu hissi, katılımcının kişiliğinden kaynaklanan kendi kendine koyduğu engeller gibi zorluklar vardır (Şahin, 2005). Gruplar Fikir Tepsisi yöntemi ile potansiyel olarak daha fazla ve daha iyi fikirler üretebilir (Heslin, 2009).

SWOT ANALİZİ

Destinasyonlar, kaynaklarını en iyi şekilde kullanabilmek ve yeni stratejiler geliştirebilmek için ayrıntılı bir analize ihtiyaç duymaktadır (Cebecioğlu, 2006). Bu analizler içerisinde en önemlilerinden olan SWOT analizi; 1960'larda Harvard Üniversitesi profesörleri olan Learned, Christensen, Andrews ve Guth tarafından geliştirilmiştir. SWOT Analizi, firmanın, sektörün, yatırımın, ülkenin veya coğrafi bölgenin hem kendi iç durumunun değerlendirilmesine, hem de dışındaki pazar yapısının ve rakiplerin durumunun analiz edilmesine imkân sağlar. Özetle SWOT Analizi iç ve dış durum analizinin içeren bir stratejik yönetim tekniğidir. SWOT analiz tekniği içsel özelliklerinden kaynaklanan güçlü ve zayıf yönler ile geleceğe yönelik kontrol edilebilen veya edilemeyen çevre faktörlerinden kaynaklanan fırsat ve tehditlerin saptanmasını amaçlayan bir tekniktir (Karadeniz Kandır ve Önal, 2007). Türkçe kaynaklarda FÜTZ olarak kullanılan SWOT Analizi aşağıdaki İngilizce kelimelerin baş harflerinden oluşturulmuş bir kısaltmadır (Devrim, 2006):

S: Strength (Güçlü/ Üstün yönlerin tespit edilmesi)

W:Weakness (Güçsüz /Zayıf yönlerin tespit edilmesi)

O:Opportunity (Fırsatlar)

T: Threat (Tehdit ve tehlikeler)

YÖNTEM

Bu çalışma ile Güzelyurt'un Kapadokya turizmindeki yerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda "Kapadokya Turizminde Güzelyurt'un Yeri ve Yapılması Gerekenler" Çalıştay'ında elde edilen verilerden yararlanılmıştır. Bu veriler Fikir Tepsisi yöntemi ile elde edilmiştir. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SWOT analizi kullanılmış ve SWOT analizinden elde edilen bilgiler doğrultusunda Güzelyurt turizmini geliştirmeye yönelik önerilerde bulunulmuştur. Kullanılan SWOT analizindeki zayıf yönler ve tehditler Kapadokya turizminde Güzelyurt'un istenilen düzeye ulaşması için aşması gereken engeller olarak ele alınmıştır.

Bu çalışma, çeşitli üniversitelerden akademisyenler, turizm sektöründe faaliyet gösteren kişi ve kurum temsilcileri, bölgedeki çeşitli kamu kurum temsilcileri ve turizme ilgisi olan yerel halkın katılımları ile gerçekleştirilen Çalışmaya ilişkin veri ve bilgileri içermektedir. Çalıştay katılımcılarının 13'ü akademisyen, 13'ü Otel ve Restoran sahibi-çalışanları, 13'ü Seyahat Acentası çalışanı, 11'i yerel yönetim mensubu ve 10'u turizme ilgisi olan yerel

halka mensup kişilerdir. Bu Çalıştayda yaratıcı fikir oluşturma amaçlı katılımcıların buldukları masalar grup olarak kabul edilerek, her gruba çalışmaları için konu başlıkları verilmiştir. Sonrasında verilen konu başlıklarında fikirlerin toplanması için “Fikir Tepsisi” yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılar yöntem gereği paralel oturumlar şeklinde Çalıştaya iştirak etmişlerdir. Tüm katılımcıların çalışmalara başından sonuna kadar aktif katılımı ile yazılı bilgi ve belge üretmeye yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Paralel oturumlarda farklı alanlarda bilgiye sahip katılımcıların dört masaya eşit bir şekilde dağıtılmasına özen gösterilmiştir. Her bir masaya fikirlerin alınması için konu başlıkları verilmiştir. Verilen konu başlıkları Güzelyurt’un Kapadokya turizmi açısından güçlü yönleri, zayıf yönleri, fırsatları ve tehditleridir. Konu başlıklar ile ilgili fikirlerin toplanması için belirlenen “fikir tepsisi” yöntemi katılımcılara izah edilerek çalışma başlatılmıştır. Fikir tepsisi yönteminin Çalıştayda uygulanış şekli aşağıdaki gibidir;

- Bir masa etrafında oturan grup katılımcıları önlerindeki yapıştırılıp sökülebilir küçük kâğıtlara bir ifade yazıp ve tepsi olarak kullandıkları A-3 kâğıdına yapıştırmışlardır.
- Katılımcı belli bir süre sonunda salon moderatörünün işareti ile fikir tepsisini bir sağındaki grup arkadaşına verip sol tarafındaki katılımcıdan diğer tepsiyi almıştır.
- Aldığı yeni tepsiye önceki kişi ya da kişilerin yazdıkları fikirleri de okuyarak yeni bir fikir daha eklemiştir.
- Bu işlemler tüm tepsilerin her bir katılımcının önünden en az bir defa geçmesi sureti ile katılımcının ilk olarak fikrini yapıştırdığı tepsinin kendisine gelmesine kadar devam etmiştir.
- Bir grupta oluşan fikirlerin tamamı yine aynı grup tarafından değerlendirilip benzer ifadeler elenerek, pekiştirilmiş nihai liste elde edilmiştir.
- Nihai listedeki bilgiler, SWOT analizi kapsamında değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Çalıştayda her bir grup SWOT analizinin bir bileşenini bağımsız bir şekilde ele aldığından, bir grupta üstün ya da fırsat olarak görülen bir özellik diğer grupta zayıflık ya da tehdit olarak görülebilmektedir. Bu durumun giderilmesi için Çalıştay çıktıları raporlaştırılırken katılımcıların beyanları analiz edilerek düzenlenmiştir. Yapılan düzenlemede SWOT analizinin bileşenlerine en uygun olan beyanlar olması gereken yerlerde yer almıştır.

Fikir Tepsisi yöntemi ile elde edilen nihai listelerde yer alan bilgiler SWOT analizinde aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

Üstünlükler

1. Bölgenin tarihi ve kültürel miras zenginliğine sahip olması,
2. Bölge halkının hoşgörülü olması,

3. Kapadokya'nın bütün özelliklerini taşıyor olması,
4. Jeotermal kaynakları bünyesinde bulundurması ve termal turizme uygunluk,
5. Doğal güzelliklere sahip olması,
6. Ulaşım merkezlerine yakınlık (Havalimanları, otobüs terminalleri),
7. Ortodoks Kilisesi kurucularından ST. Gregorous'un bölgede yaşaması,
8. Yeni şeylerin yapılabilmesine elverişli bakir bir yapısının olması,
9. El sanatları açısından folklorik zenginliğe sahip olması,
10. Butik otelcilığe uygun konak ve evlerin olması,
11. Mübadeleden dolayı gidenlerin Güzelyurt'u unutmaması,
12. Akılda kalır bir seyir özelliğinin olması,
13. Ulusal ve uluslararası fuarlarda temsil edilmeye başlanması ve belirli bütçelerin ayrılıyor olması.

Zayıflıklar

1. Yerel yönetim, yerel halk ve işletme sahibi ve çalışanlarının bilinçsizliği,
2. Tanıtımın eksik olması (reklâm) ve yanlış yapılması,
3. Aksaray'ın ve Güzelyurt'un Kapadokya bölgesinde olduğunun bilinmemesi,
4. Gezi, festival ve eğlence organizasyonlarının eksik olması,
5. Bölgede turizm ile ilgili dernek ve kuruluşlarının eksikliği,
6. Yiyecek içecek tesislerin yetersizliği,
7. Alternatif turizmin gelişmemiş olması,
8. Çevresel duyarlılık,
9. Tarihi yapıların tahribine engel olabilecek faaliyetlerin eksikliği (koruma, manastır vadisi)
10. Yaşlı ve engelliler için yeterli imkânların olmaması,
11. Alt yapı ve üst yapı eksikliği,
12. Destekleyici hizmetlerin (eğlence, hediyelik eşya, sağlık imkânlarının) eksik olması,
13. Sosyal etkinlik alanların eksik olması,
14. Destinasyon yönetim örgütünün olmaması,
15. Bölge mimarisini koruma adına kamu kuruluşlarının etkisizliği ve imar planlamalarındaki yetersizlik,
16. Yollarda yön ve bilgilendirme tabelalarının eksikliği,
17. Manastır, vadi vb. alanlarda yürüyüş yollarının ve merdivenlerinin tehlikeli olması, insanların tuvalet, dinlenme ve sağlık ihtiyaçlarını (revir) giderebilecekleri yerlerin az olması veya hiç olmaması,

18. Güzelyurt'a gelen turistlerin memnuniyetine ilişkin araştırmaların istatistikî verilerinin olmaması,
19. Bölgesel koordinasyon eksikliğine bağlı olarak Kaymakamlık, Belediye, Üniversite ve yatırımcılar arasında ilişkilerin zayıf olması,
20. Doğal ve tarihi değerlerin öne çıkarılmasında gelişmiş bir turizm plan ve programının yapılmaması,
21. Var olan özgün değerlerin ortaya çıkarılmaması (278 adet kilisenin varlığı),
22. Turizm alanındaki eğitim eksikliği.

Tehditler

1. Restorasyon faaliyetlerindeki sorunlar,
2. Aksaray'ın Nevşehir'in gölgesinde kalması ve geri planda kalması,
3. Ulusal ve uluslararası tur operatörleri, seyahat acenteleri kataloglarında ve tur güzergâhlarında yer almaması,
4. Yakın turizm destinasyonlarının turizmi çeşitlendirmesi ve turizm açısından ilerlemiş olması,
5. Yakın destinasyonların gelişmiş ulaşım imkanlarına sahip olması,
6. Yakın destinasyonlardaki hizmet kalitesinin yüksek olması,
7. Seyahat Acentelerinin yakın destinasyonlarda yoğunlaşması,
8. Acentelerin Güzelyurt dışındaki destinasyonlara yönelmeleri,
9. Bölgede tarihi alanlar ve civarlarında yapılan besiciliğin turizme olan negatif etkisi,
10. Yatırımların yakın destinasyonlara yönelmesi,
11. Eğitimli personellerin turizmin geliştiği yakın destinasyonları tercih etmesi.

Fırsatlar

1. Ihlara Vadisi ve Selime Katedrali'nin bölge sınırları içerisinde yer alması,
2. Din Turizmine elverişli oluşu,
3. Güzelyurt'un Kapadokya bölgesinde yer alması,
4. Bölgesel teşviklerin olması,
5. Gelişmiş turistik bölgelere yakın olması,
6. Film yapımcılarının ilgisini çekecek doğal güzelliklere sahip olması,
7. Kültür ve turizm bakanlığının turizm potansiyeline sahip alanları sit alanı haline getirmesi,
8. Kırsal turizme uygun olması ve bakir bir yapıya sahip olması,
9. Alternatif turizm çeşitlerinin yapılabilmesine uygun olması (dağcılık, inanç, bisiklet turu, atçılık, gastronomi turizmi, çiftlik "organik tarım" turizmi, kayak vb.),

10. Yerel yönetimin turizmi destekliyor olması,
11. Aksaray'ın kalkınma bölgesinde olması ve buna bağlı olarak girişimcilere teşvik olanaklarının sağlanması,
12. Gastronomi turizminin gelişimine uygun mutfağının olması,
13. Butik işletmelerin oluşturulmasına imkan veren yapıların olması,
14. Örnek alınabilecek Nevşehir turizm bölgesi modeline yakın olunması,
15. Geleneklerin halk tarafından sürdürülebiliyor olması,
16. Gelişime destek olabilecek eğitim kurumlarının olması.

SWOT ANALİZİNE DAYALI ÖNERİLER

1. Güzelyurt'ta bulunan mevcut tesislerde iyileştirme faaliyetleri gerçekleştirilebilir,
2. Eski ve tarihi konakların restore edilmesi için girişimlerde bulunularak bu yapılar turizme kazandırılabilir,
3. Teşebbüste bulunabilecek kişiler teşvik edilerek, kapasitenin artırılmasına yönelik turistik tesis açılması sağlanabilir,
4. İşletmelerin güç birliği sağlaması amacıyla tüm paydaşların tek çatı altında toplanmasını sağlayacak dernek, oda ve birlikler oluşturulabilir (Sektör bazlı),
5. Tüm paydaşların yer aldığı destinasyon yönetim örgütü kurulabilir,
6. Bölgedeki termal kaynak avantajı kullanılabilir, kongre turizmi geliştirilebilir,
7. Güzelyurt, Ihlara ve Selime odaklı gününbirlik turlar düzenlenebilir,
8. Bölgeye yakın gelişmiş turizm destinasyonlarından ulaşımın kolay sağlanması için alternatif yol yapımı yapılabilir, ulaşım ağı iyileştirilebilir,
9. Mevcut tarihi, kültürel vb. turistik değerlerin bakımının yapılması ve bunlara giden yürüyüş patikalarının daha sağlıklı, temiz, düzenli ve korumalı bir şekilde olması için düzenlemeler yapılabilir,
10. Yerel esnaf ve yerel yönetimin maddi ve manevi desteği alınarak, İstanbul ve Türkiye'de turizmin geliştiği bölgelerden ücretsiz olarak Güzelyurt bölgesine turlar düzenlenebilir (1996'da Göreme bölgesi için uygulanıp başarıya ulaşılmıştır),
11. Eğitim gezileri düzenlenebilir,
12. Reklam faaliyetleri için teknolojinin avantajlarından en üst düzeyde faydalanılabilir. Geniş çaplı bir tanıtım faaliyeti yürütülebilir. Birçok tanıtım videoları yerli ve yabancı turistlerin aktif olduğu web sitelerinde tanıtım amaçlı kullanılabilir,
13. Ulusal ve uluslararası aracı kurumların kataloglarında Güzelyurt'un yer alması için çaba gösterilebilir,
14. Nevşehir ve tüm Kapadokya bölgesindeki acenteler ile iletişim kurularak bu acenteler aracılığı ile Güzelyurt'u kapsayan tur programları düzenlenebilir,

15. Turizm ile ilgili faaliyet gösteren resmi kuruluşlar kanalı ile profesyonel destek alınarak bölgenin görsel tanıtımı yapılabilir,
16. Güzelyurt bölgesine ait bir tanıtım dergisi çıkartılabilir,
17. Bölgeyi tanıtan broşürler ve gezi haritası çıkartılabilir,
18. Bölgenin bilinirliğini arttırmak için slogan ve logo oluşturulabilir,
19. Turizm tanıtım fuarlarına katılımların sürekliliği sağlanabilir,
20. Alışveriş olanakları geliştirilebilir (Halı, kilim ve el yapımı süs eşyaları vb. satış noktaları),
21. Turistlerin hoş zaman geçirebilecekleri kafeler ve barlar açılabilir,
22. Yöresel tatları sunan restoranlar açılabilir,
23. Profesyonel kişiler tarafından bölgedeki esnaf ve halka yönelik bilinçlendirme faaliyetleri gerçekleştirilebilir ve ücretsiz dil kursları açılabilir,
24. Bölgedeki eğitim kurumları vasıtası ile turizmde istihdam edilecek kalifiye eleman ihtiyacı karşılanabilir, burada yetişen öğrencilerin yeteneklerinden faydalanılabilecek atölyelerin ve işletmelerin açılması için çaba gösterilebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kayalık Kapadokya'nın tüm özelliklerini kendisine bağlı olan Ihlara ve Selime beldeleri ile birlikte taşıyan Güzelyurt, Kapadokya'nın başkenti diyebileceğimiz Nevşehir'in (ilçeleri ile birlikte) turizm gelirleri açısından çok gerisinde kalmaktadır. Güzelyurt'a bağlı beldeler olan Ihlara ve Selime, Nevşehir merkezli seyahat acentelerinin tur güzergâhlarında yer almakta ve Güzelyurt'tan çok daha fazla ziyaret edilmektedirler. Ihlara ve Selime'ye gerçekleştirilen geziler ise günübirlik gezilerden öteye gitmemekte, hatta bu beldeler Nevşehir'e bağlıymış gibi gösterilmektedir. Çalışma kapsamında SWOT analizinden elde edilen zayıflıklar ve tehditlerinden öne çıkanları, Güzelyurt'un Kapadokya turizmindeki engelleri olarak ele alınmış, SWOT analizine dayalı öneriler ile birlikte çalışmanın sonuç ve öneriler kısmını oluşturmuştur.

Öncelikle tanıtım eksikliği, Güzelyurt'un turist çekmesindeki en büyük engellerden birisi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu tanıtım eksikliği Kapadokya'nın sadece Nevşehir'den ibaret olduğu algısını oluşturmaktadır. Bu yüzden ki Ihlara ve Selime beldeleri Nevşehir'e bağlı olarak algılanmaktadır. Buradan hareketle yapılacak olan tanıtım faaliyetlerin de Kapadokya'nın sadece Nevşehir'den ibaret olmadığı, Güzelyurt ilçesinin bağlı olduğu Aksaray ilinin de Kapadokya'daki genel özellikleri tamamıyla taşıdığı ve Kapadokya'nın bir parçası olduğunu vurgulayan tanıtım faaliyetleri gerçekleştirilebilir. Bu faaliyetlerde kullanılacak iyi bir slogan ve logo seçimi, Güzelyurt'un konumlandırılmasında fayda sağlayacaktır. Bunun sonucunda Kapadokya turizminin Nevşehir'e odaklı gerçekleştirilmesi azaltılarak, Kapadokya da ki turizm faaliyetlerinin Güzelyurt ve Aksaray'a yayılarak yürütülmesi sağlanabilir. Güzelyurt' un tanıtımındaki engelin aşılması noktasında,

Kapadokya’da ki belirli merkezler ile birlikte, Türkiye’de turizmin geliştiği bölgelerden Güzelyurt’a ücretsiz ulaşım olanağı sağlanabilir.

Tanıtımın etkili bir şekilde yapılmasını sağlayacak, Güzelyurt turizminin gelişimini planlı ve programlı bir şekilde sağlamayı amaç edinecek, bölgenin sorunları ile ilgilenecek etkili bir destinasyon yönetim örgütünün olmayışı diğer bir engeldir. Güzelyurt merkezli bu örgüt, Aksaray İl Kültür Turizm Müdürlüğü ile koordineli çalışarak Güzelyurt turizminde ki eksiklikleri giderebilecek, bölgedeki turizm paydaşları arasında koordinasyonu sağlayarak, bölgenin cazibesini arttırıcı bir rol oynayabilecektir.

Yerel halktaki turizm ve çevre bilinci eksikliği bir diğer engeldir. Bu engelin giderilerek yerel halkta turizm ve çevre bilinci oluşması için yerel yönetimler ve üniversite destekli eğitim programları hazırlanıp uygulanmalıdır. Oluşturulacak bu eğitim programlarının aynı zamanda turizmde çalışacak kalifiye eleman yetiştirmeye yönelik de gerçekleştirilebilmesi, Güzelyurt’ta turizm bilincine sahip donanımlı iş gücü ve işverenlerin oluşmasına katkıda bulunacaktır.

Turizm faaliyetlerinin yoğunlaştığı Nevşehir bölgesi ile Güzelyurt arasındaki alt yapı ve üst yapı gelişmişlik farkı, Güzelyurt’un bir diğer engelidir. Bu engel Kapadokya’ya yapılacak yatırımların alt ve üst yapı açısından daha gelişmiş bölgelere kaymasına neden olmaktadır. Örneğin bölgede açılacak olan yeni bir lokanta hâlihazırda faaliyet gösteren bir otelin yakınına ya da alışveriş olanaklarının bulunduğu bir bölgeye açılmak istenecektir. Böylece daha fazla turiste yakın olunacaktır. Bu engeli aşmak için yatırımda bulunacak girişimcilerin Nevşehir yerine Güzelyurt’ta yatırımda bulunmalarından kaynaklı kayıplarını giderecek destekleyici programlar hazırlanarak turizm teşvikleri uygulanmalıdır. Aynı zamanda bu teşvikler ile Nevşehir’de yoğunlaşmış turizm faaliyetleri daha geniş alanlara yayılmış olacak ve sürdürülebilir turizm anlayışı çerçevesinde turizm kaynaklarının daha etkin korunumu sağlanmış olacaktır.

Güzelyurt doğal ve kültürel değerlerinin yanında termal kaynaklara da sahiptir. Nevşehir Kozaklıda termal turizm faaliyetlerinin Güzelyurt’tan daha önce başlamış olması Güzelyurt’ta ki termal turizm faaliyetleri için bir diğer engeldir. Bu durum Güzelyurt’ta ki termal turizmin ve termal turizm ile birlikte yürütülebilecek kongre turizminin gelişmesini engellemektedir. Bu yüzden yine termal turizm tanıtımına yönelik faaliyet ve teşviklerde bulunulmalıdır.

TEŞEKKÜR

Öncelikle, Çalıştaya katılımı ve katkıları sayesinde fikir tepsisi yönteminin uygulanmasına sebep olan, Erciyes Üniversitesi, Turizm Fakültesi Dekanı, Prof. Dr. Kurtuluş KARAMUSTAFA’ya teşekkürlerimizi sunarız. Çalıştaya katılım ve katkılarından dolayı Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Turizm Fakültesinden Doç. Dr. İbrahim YILMAZ ve Yrd. Doç. Dr. İbrahim İLHAN’a, Aksaray Üniversitesi Güzelyurt M.Y.O. eski Müdürü Doç. Dr. Nuri ÜNLÜ’ye, Aksaray İl Kültür Turizm Müdürü Mustafa DOĞAN’a, Güzelyurt Kaymakamı Mustafa DURUK’a, Güzelyurt Eski Belediye Başkanı Kudret ÖZEŞ’e, Gülağaç Belediye Başkanı Faruk TEYMEN’e, Nevşehir Rehberler Odası Başkanı Sami YILMAZ’a ve diğer tüm katılımcılara teşekkürlerimizi sunarız.

KAYNAKÇA

- Boğaziçi Üniversitesi, Paydaşlar Çalıştayı Raporu (2012), http://arastirma.boun.edu.tr/_files/haber/paydaslar_calistayi_20120107.pdf, (Erişim 22 Ağustos 2014).
- Cappadocia Online, <http://www.matiana.com/cappa/locationtr.html>, (Erişim 20 Ağustos 2014).
- Cebecioğlu, C. (2010). *Swot analizi ve bir işletme üzerine uygulama* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Gebze.
- Devrim, B. (2006). *Strateji formülasyonu: swot analizi, kurumsal karne, kalite fonksiyon yayılımı, sun tzu'nun işletme yönetimi stratejilerinin bütünleştirilmesi üzerine bir çalışma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Heslin, A. P. (2009) Better than brainstorming? Potential contextual boundary conditions to brainwriting for idea generation in organizations. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 82, 129–145
- Hull, E., Serenko, A., Bontis, N. (2014). An Application of the Knowledge Management Maturity Model: The Case of Credit Unions. *Twentieth Americas Conference on Information Systems*, Savannah, 1-10.
- J. S. Linsey ; B. Becker. (2011). *Effectiveness of Brainwriting Techniques: Comparing Nominal Groups to Real Teams' in Design Creativity*. London: Springer London; 2011, 165-171.
- Karadeniz, E., Kandır, S. Y., Önal, Y. B. (2007). Seçilmiş paydaşların swot yöntemiyle türk turizm yatırımlarını değerlendirmesine yönelik bir pilot çalışma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 18(2), 195-205.
- N, Michinov (2012). Is Electronic Brainstorming or Brainwriting the Best Way to Improve Creative Performance in Groups? An Overlooked Comparison of Two Idea-Generation Techniques. *Journal of Applied Social Psychology*. 42. S1. Pp. E222–E243.
- Stratejik Planlamada Kullanılacak Teknikler, http://kisi.deu.edu.tr/userweb/yunusemre.ozel/fikir_gelistirme_teknikleri.doc, (Erişim 22 Ağustos 2014).
- Şahin, Ç. (2005). Aktif Öğretim Yöntemlerinden Beyin Fırtınası Yöntemi ve Uygulaması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 441–450.
- Tübitak Ortak Akıl Platformu, Paydaş Toplantısı I Raporu (2004), http://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/taral/pdf/oap1.pdf, (Erişim 20 Ağustos 2014).
- Ülgen, H.& Mirze, S. Kadri. (2013). *İşletmelerde Stratejik Yönetim*. 6. Baskı. İstanbul, Beta Yayınları.
- VanGundy, A. B. (1983). Brainwriting for new product ideas: An alternative to brainstorming. *Journal of Consumer Marketing*, 1, 67–74.
- What is Brainwriting (2003), https://www.uco.edu/academicaffairs/cqi/files/docs/facilitator_tools/brainhan.pdf, (Erişim 22 Ağustos 2014).